No. 1873 Zaterdag 29 November 1919. 36ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
St. Elizabeths-gasthuis.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Ons draadloos Station.

Door velen zal zeker wel opmerkt zijn dat de muur aan beide zijden van den ingang van het *Riffort* sedert eenige weken afgebroken is. Misschien dat niet iedereen de bedoeling daarvan begrepen heeft.

De reden, waarom die fortmuur werd neergehaald, is deze. Misschien reeds heel spoedig, zoodra het benoodigde materiaal daarvoor uit Europa is aangekomen, zullen de beide torens in het Riffort, waaraan de antennes zijn opgehangen, worden afgebroken. De tegenwoordige hoogte van die torens bedraagt 40 M. (8 verdiepingen elk van 5 M) Daarna zullen ze 25 hooger worden opgebouwd, zoodat ze dan 65 M. hoog in de lucht zullen reiken.

Doch tegelijk zal nog een andere verandering worden aangebracht. De afstand tusschen die beide torens bedraagt nu 50 M. Bij den weder opbouw zullen ze op 150 M. afstand van elkander komen te staan. De Noordelijke mast zal daartoe vèr buiten het Riffort komen te staan, ongeveer bij de Rifbrug en het torpedohuisje. Op die wijze zal een veel grootere antenne verkregen worden waardoor men in staat is op grootere golflengte te werken met het toekomstig station op St. Martijn. Die grootere golflengte wordt met opzet gekozen om minder storingen te ondervinden van de omliggende stations. Tegelijkertijd wordt een nieuw aardnet *onder den grond* tusschen die beide masten aangelegd van 6 draden van 150 M. lengte die ver uit elkander komen te liggen en toch onderling met elkander verbonden zijn.

Vooral om de groote breedte van dit aardnet was het noodig de ingang van het fort te verbreeden, wat alleen kon plaats vinden door aan weerszijden den muur weg te breken.

Men behoeft zich niet ongerust te maken, dat wanneer de oude torens worden afgebroken, ons station aan het Riffort in al dien tijd werkeloos zal moeten blijven of dat het seinen onmogelijk zal worden. Wanneer de eene mast afgebroken is, zal het seinen blijven doorgaan door middel van de tweede mast alléén, waarvan de draden van de antenne dan zullen afdalen bij wijze van de baleinen van een parapluie of wel misschien door middel van een kortere antenne van de oude mast reikend naar een hulpmast, die tijdelijk ergens anders wordt opgesteld.

Wij hebben onlangs melding gemaakt van een nieuwe vinding, het zoogenoemd *Draadraam* van ± 1 25 M2. oppervlakte, waarop een groot aantal ± 80 draadwindingen langs de zijvlakken zijn aangebracht, en dat of wel voor een gewoon vensterraam van het station kan worden opgehangen, of ook evengoed binnen in het lokaal tusschen twee spillen draaiend kan worden opgesteld. Ook zonder masten en luchtantenne kunnen alle seinen van de overzeesche stations worden *opgevangen*. Met een dergelijk draadraam kan men op alle plaatsen seinen ontvangen, daar men voor deze ontvangst ook geen aardnet onder den grond noodig heeft.

Bij gebruik van dit draadraam zijn ook de luchtstoringen aanmerkelijk minder.

Zelfs kan met behulp van dit draadraam bepaald worden in welke richting (niet op welken afstand) een onbekend station gelegen is, omdat de allerbeste opname der seinen plaats vindt, zoodra dit raam met de zijvlakken op dat station gericht staat, zoodat, indien men een kompas onder het raam aanbrengt, men de juiste richting van dat seinend station in zee kan bepalen. Het is dus ook mogelijk met meerdere dergelijke draadramen in één en het zelfde lokaal de seinen van verschillende stations op te vangen, zonder dat deze stations de andere ontvanginrichtingen in dat lokaal verstoren, daar de draadramen om die andere stations te ontvangen in een andere richting geplaatst zijn, precies gelijk bij een gewoon telegraafkantoor, waar ook uit verschillende richtingen tegelijk berichten, doch langs verschillende lijnen en kabels kunnen ontvangen worden!

Op het oogenblik is men aan ons station op *Daniel* aan het proeven nemen om de seinteekens van de beide draadlooze stations van Malabar en Tjililin bij Bandoeng op Java in Nederl. Oost-Indië op te vangen. Met zekerheid kan nog niet gezegd worden, dat deze teekens hier reeds gehoord zijn, doch vermoedelijk wel.

Nu de regenmaanden met weinig luchtstoringen komen, zal dit vermoeden misschien wel bevestigd worden, wat natuurlijk een prachtig succés zou zijn.

Zooals wij in ons nummer van 11 October ll. berichten, worden de seinen van die beide stations op Java vrij goed door het draadlooze station in Holland gehoord.

Nog een andere groote verbetering is er in ons draadloos station van het Riffort aangebracht. Wie alleen het vroeger lokaal gekend heeft aan de Noordzijde, zal verbaasd staan over de keurige lokaliteit aan de Zuidzijde, waarin sedert de vorige maand alle apparaten voor verzending en ontvangst zijn opgesteld.

Afgezien nog van de veel grootere ruimte, zijn hier alle muurvlakken ook het tongewelf geheel met hout afgetimmerd, zoodat het geheel een veel zindelijker, netter en helderder indruk maakt dan dat vroeger bedompte vertrekje met zijn vochtige keldermuren. Ook voor de kostbare toestellen levert dit lokaal een aanmerkelijk voordeel, daar hier die toestellen van zelf veel beter beschermd staan tegen den verweerenden invloed van roest en oxyde ten gevolge der salpeter en de vochtige kalklaag der fortmuren.

Ook de toepassing van het fluitsysteem is een niet genoeg te waardeeren verbetering gebleken, daar nu dat storende van die oorverdoovende knetteringen bij het seinen niet meer gehoord wordt.

Hoe langer zoo meer wordt er van ons draadloos station gebruik gemaakt. Als bewijs hiervoor diene dat de stations van alle drie de eilanden dit jaar vergeleken bij het vorige meer dan driemaal grootere inkomsten geboekt hebben.

Zooals men ziet, zoo langzamer stand geraakt onze oude, dikwijls defecte Fransche telegraafkabel uit den tijd. Wie weet hoe spoedig reeds er een tijd zal komen, dat we hem zullen kunnen missen.

Immuniteit of Besmetting

Slot.

Om den lezer op de hoogte te houden ook van de nieuwste ontdekkingen ten opzichte van de gele koortskwestie, die ons bezighoudt, stellen wij er prijs op hier een bericht in te lassen, deze week door *El Boletin Comercial* alhier gepubliceerd:

„De bekende Peruaansche bacterioloog Dr. GASTIABURÚ, chef van het Hygienische Instituut te Lima, heeft in tegenwoordigheid van de meest verdienstelijke geneeskundigen de microbe van de gele koorts vertoond, die hij gevonden had in het bloed van gelekoortslijders te Piura (Peru), waar de ziekte tal van slachtoffers maakte.

Deze microbe is dezelfde als die in Ecuador ontdekt is door den Japanschen geneesheer Dr. NOGUCHI, lid van het Rockefeller-Instituut.

De bekwame bacterioloog Dr. GASTIABURÚ heeft daarmede opnieuw het bestaan en de vorm van deze microbe aangetoond als resultaat van zijn langdurige onderzoekingen omtrent de etiologie van de gele koorts, en daarmede tevens de meening van den Amerikaanschen geneeskundige, Dr. HANSEN bevestigd."

Wij kunnen ons niet dan ten zeerste verheugen over dezen nieuwen triomph der bacteriologische wetenschap. Na hetgeen wij in vorige artikelen dienaangaande hebben meegedeeld, kunnen onze lezers nu nog beter beoordeelen, welke ontzaggelijke moeilijkheden deze geleerden hebben moeten overwinnen om dit resultaat te bereiken. Op de kwestie, die wij in deze artikelen bespraken de immuniteit of besmetting door den muskietenbeet, is deze laatste ontdekking van geen invloed. Misschien dat bij verdere proefnemingen het deze geleerden gelukken zal langs den weg, die wij in ons vorig artikel bespraken, deze bacil op kunstmatige wijze te kweeken, en er een serum als geneesmiddel van samen te stellen. Doch volstrekt zeker is dit bij lange na niet. Men heeft gedacht tegen alle besmettelijke ziekten een serum te kunnen maken, doch voor sommige ziekten is dat uitstekend gelukt, zoo bv. tegen diphteritis; doch voor andere volkomen mislukt, gelijk o. a. tegen tering en cholera gebleken is; bij andere bleek het serum alleen prophylactische waarde (als voorbehoedmiddel) te bezitten, zooals bij tétanus (wondkramp) en typhus e. a.

Zoo ook voor malaria heeft men tot nu toe geen serum gevonden. Van den anderen kant echter heeft men tegen de malariakoortsen een geneesmiddel in de chinine, dat zoowel prophylactisch als tijdens de ziekte uitstekende diensten bewijst. En nu valt er een eigenaardige overeenkomst op te merken tusschen de werking van de chinine en het serum.

Gelijk er bij inspuiting met een serum in het gezonde lichaam een kunstmatige koorts in lichten graad wordt opgewekt, die bij herhaalde inspuiting of met sterkere dosis toegepast, telkens een hoogeren graad van koorts bereikt wordt, en ten slotte onvatbaar maakt voor die bepaalde besmettelijke ziekte, zoo heeft men iets dergelijks opgemerkt bij het gebruik van chinine op den gezonden mensch.

De eerste ontdekker van dit verschijnsel was SAMUEL HAHNEMANN (1775—1843), de grondlegger van Homoeöpatische geneeskunde.

Hetzelfde verband, dezelfde wisselwerking, die er bestaat tusschen het serum en de besmettelijke ziekte, bleek er ook te bestaan tusschen de chinine en de koorts.

Door proeven op zijn eigen gezond lichaam en dat zijner familieleden kwam HAHNEMANN tot de ontdekking, dat het gebruik van chinine gewaarwordingen en verschijnselen veroorzaakt, zooals ook bij de tusschenpoozende koorts (gelijk de malaria) plegen op te treden. Zoo vond hij het verband tusschen ziekte en geneesmiddel. Zoo merkte hij op, dat een ziekte te genezen is, als men een geneesmiddel toedient, dat bij den gezonden mensch gelijksoortige ziekte-verschijnselen te voorschijn roept. Door deze schijnbaar onbeduidende proef met de chinine was opnieuw het grondbeginsel ontdekt van Hippocrates: *Similia similibus curantur*. (Een ziekte wordt door een haar gelijksoortig geneesmiddel genezen.)

De Homoeöpathie heeft tot nog toe betrekkelijk weinig vrienden, daarentegen zeer veel tegenstanders gekend. Maar wij kiezen in deze geen partij. Alleen hebben wij hier dat grondbeginsel *similia similibus curantur* eenigszins op den voorgrond willen plaatsen, dat evenals de proef van HAHNEMANN met de chinine, sterk aangevochten en ontkend, toch in den laatsten tijd door andere geleerden, buiten eenig verband met den homoeopatische geneesmethode, een hooge mate van bevesting heeft gevonden.

„Het is bekend," zoo zegt Prof. G. R. LEWIN (1820—1896) van Berlijn, dat arbeiders, die zich in de chinine-
[illegible]
china-bast bezighouden, door eigenaardige koortsen overvallen worden. Hoewel deze aanvallen niet bij allen optreden, zijn zij toch bij een groot getal op te merken. De koortsaanval heeft in vele gevallen groote overeenkomst met een malaria-koortsaanval ...... De veelvuldig besproken en dikwijls geloochende China-koorts komt niet zelden voor, zoodat wij de veel bestreden zelfwaarneming van HAHNEMANN als juist moeten beschouwen."

Ook de Professoren SCHULZ en ARNDT van de Universiteit van Greifswald hebben de waarheid van dat grondbeginsel opnieuw in het licht gesteld. Doch zij strekten hun onderzoek ook over andere geneesmiddelen uit. Zoo hebben Prof. SCHULZ en zijn studenten tal van middelen, waaronder vele, die in den regel als onwerkzaam beschouwd worden, zooals zwavel, keukenzout enz op zichzelven beproefd en daarbij ziektebeelden verkregen, die op verrassende wijze overeenstemmen met die van HAHNEMANN, reeds meer dan 100 jaar geleden. Hij vond door zijn onderzoekingen o. a. dat sommige geneesmiddelen en ziekten in specifieke betrekking tot elkander staan, en dat geneesmiddelen, die bij den gezonden mensch zekere ziekteverschijnselen te voorschijn roepen, gelijksoortige toestanden bij een zieke snel en gemakkelijk kunnen genezen.

Zoo is b v. gebleken, dat de verschijnselen die bij een acute arsenicum-vergiftiging optreden, groote overeenkomst vertoonen met de cholera-symptomen. Welnu de ondervinding heeft bewezen, dat arsenicum in minimale verdunning een good geneesmiddel bleek te zijn tegen de aziatische cholera.

Eveneens ontdekte men dat sublimaat in groote dosis ingenomen, ziekteverschijnselen veroorzaakt, die zeer veel gelijken op dysenterie. Maar men vond ook, dat sublimaat in uiterst geringe verdunning ook dysenterie geneest. Zoo ook veroorzaakt en geneest zwavel zekere huidziekten. Phosphor veroorzaakt en geneest ziekte der beenderen.

Ipecacuanha veroorzaakt en geneest misselijkheid met braken. En zoo zouden wij nog meerdere kunnen opnoemen. Alles hangt hier echter af van de grootere of kleinere dosis.

Van dezelfde meening is ook Prof. E. A. BEHRING, den ontdekker van het Serum tegen diphteritis.

„Het principe van HAHNEMANN,"
[illegible]
den stand onzer tegenwoordige kennis, nog zoo kwaad niet. Uitgaande van de voorbehoeding, die de inenting tegen de pokken verleent, neemt hij aan, dat een stof, die een zekere ziekte te voorschijn roept, in een bepaalde dosis een geneesmiddel voor die ziekte [illegible] worden."

Als men het dus goed beschouwd, zou dan de werking van het serum ook niet feitelijk op datzelfde grondprinciep: *similis similibus curantur* berusten?

Want dient ook daar dezelfde giftstof, die de ziekte veroorzaakt, niet tevens om de ziekte te genezen? Die stelling dus van Hippocrates en Hahnemann kan men dus gerust als waar en bewezen aannemen. Autoriteiten op geneeskundig gebied van den eersten rang, en de uitslag der onderzoekingen pleiten daarvoor. En eenmaal dat princiep als waar aannemend, behoeft men maar een stap verder te zetten om het ook op de kwestie die ons bezighoudt, op de muskieten toe te passen, m. a. w. dat de muskiet, de *stegomyia*, die de gele koorts veroorzaakt, ook het voorbehoedmiddel is tegen de ziekte.

Zoo ingeleid en toegelicht klinkt de hypothese, door den Heer C. S. GORSIRA J. P. EZN in de zitting van den Kolonialen Raad van 9 Augustus opgeworpen, zeker niet meer zóó paradoxaal en zoo onwaarschijnlijk, als het toen wel den schijn had. Doch ook nu nog is er een nadere verklaring noodig, om die theorie nog *méér* waarschijnlijk en aannemelijk te maken.

Door Dr WATERMAN was in die bewuste zitting gezegd: „dat het een onmogelijkheid is, dat men tegen een ziekte wordt geïmmuniseerd door een muskietenbeet als zoodanig, een immunisatie, die slechts teweeg is te brengen door een natuurlijke of kunstmatige besmetting zelve, zoodat er niets anders overschiet, dan aan te nemen, wat men niet gaarne wil uitspreken, dat zich hier op Curaçao endemisch gele koorts voordoet."

Tegen dit laatste had Dr. EVERTSZ op zich zelf zoo'n groot bezwaar niet, mits men de ziekte in een goedaardigen vorm of lichten graad bedoelt.

Uit de tegenstelling van de woorden van Dr. Waterman: „dat het een onmogelijkheid is, dat men tegen een ziekte wordt geimmuniseerd door een muskietenbeet *als zoodanig*," en „dat die immunisatie slechts kan plaats vinden door een natuurlijke of kunstmatige besmetting,"— zouden

wij de meening van Dr. Waterman nader aldus willen preciseeren.

1e. dat een muskietenbeet *als zoo danig*, dus *zonder meer*, volstrekt niet de minste giftstof bevat, dus zoo wat gelijk te stellen is met de prik van een fijnen sterielen naald.

2e. dat die muskietenbeet *wèl* immuun zou kunnen maken, als men aanneemt, dat die beet ook tegelijk een zekere dosis giftstof in de wonde brengt.

Welnu, het *eerste* punt is zeker met de feiten in strijd. Immers, *elke* muskietenbeet, ook van de *stegomyia* doet de huid daar ter plaatse op zwellen, en veroorzaakt juist daar waar men gestoken is een ondrage lijke prikkeling en jeuk, veel erger nog bij nieuwelingen die pas in de kolonie zijn aangekomen. Diezelfde uitwerking zal men toch nooit ondervinden bij den prik van een sterielen naald.

Daar blijkt dus uit, dat er ook bij *elke gewone* muskietenbeet (*alszoodanig*) een zekere giftstof in de wonde vloeit. Wij nemen natuurlijk aan dat deze giftstof in een zeer kleine minimale hoeveelheid of dosis wordt ingebracht. Doch van uit de plaats waar men gestoken is, kan die smetstof zich gemakkelijk verder door het bloed verspreiden. En dat de muskiet er werkelijk een handje van heeft juist de meest geschikte plaatsen van het lichaam uit te kiezen, waar zij dit succès het best bereiken kan, zal ieder wel eens opgemerkt hebben. De muskiet strijkt bij voorkeur slechts op de zachtste huiddeelen neer om haar slag te slaan, bijna altijd op het bovenvlak der hand, op den pols, bij de slapen enz, en juist dáár waar een ader vlak onder de huid doorloopt, zoodat zij in één teug de grootst mogelijke hoeveelheid bloed kan aftappen en tegelijk de giftstof, die zij achterlaat, onmidde lijk door de groote bloedvaten wordt opgenomen en door het geheele li chaam wordt voortgestuwd.

Daarmede is dus ook, ten minste reeds voor een gedeelte, het *tweede* punt bewezen, althans zeer waarschijnlijk gemaakt, n. l. dat door *elke* muskietensteek, dikwijls herhaald, steeds opnieuw een kleine hoeveelheid zwakke giftstof in het bloed binnendringt, die vooral in het begin zeer gemakkelijk een heel lichten, mischien zelfs nauwelijks opgemerkten aanval van koorts kan ten gevolge hebben gehad, en op die wijze het gezegde van Dr. Otto bevestigt.

Wij voorzien de moeielijkheid die Dr. Waterman tegen deze redeneering zal inbrengen. Aangenomen, van de *Stegomyia* een zekere giftstof in het bloed van den mensch wordt ingespoten, daaruit blijkt nog niet, dat het juist de smetstof van de gele koorts is. Eer het tegendeel, zal Dr. W. misschien triomphantelijk uitroepen, omdat die muskiet, wanneer zij te voren geen gelekoorts lijder gestoken heeft, dus wat zij zelf niet heeft, ook evenmin aan anderen meedeelen.

Laten wij ook dit antwoord eens nader onder de oogen zien. Zou het zoo onmogelijk zijn, dat ELKE *Stegomyia* een zekere hoeveelheid *verzwakte* of *verdunde* giftstof van de gele koorts bij elken beet in het bloed van den mensch brengt? Als wij dat kunnen bewijzen, is tevens de mogelijkheid en de waarschijnlijkheid dat de immuniteit tegen de gele koorts op die wijze tot stand komt, bewezen.

Volgens Dr. Waterman zou dus deze muskiet, als zij te voren niet gezaad heeft op een gelekoortslijder, ook onmogelijk de smetstof van die ziekte in zich kunnen hebben. Zou dat wel zoo heel zeker zijn?

Uit vroegere artikelen weten we, dat de muskiet voor het leggen van haar eieren eerst een bloedmaal moet gehad hebben. Veronderstel dat ze dat bloed bij een gelekoorts lijder heeft afgetapt, dus dat de giftstof in den sterksten graad bevat. Nu legt de muskiet haar eieren, en uit die eieren komen na hun ontwikkeling in het water tot larven nieuwe muskieten te voorschijn. Zou het nu zoo'n waaghalzerij zijn, van dit muskietenbroedsel te beweren, dat ze de giftstof in veel sterkere mate n l. door overerving van de moeder in hun organen bevatten, dan een broedsel, waarvan de moeder nooit met een gelekoortslijder in aanraking is geweest? Daar kan absoluut niets tegen zijn. Dat is evenmin met de medische wetenschap in strijd; in tegendeel, volkomen daarmede in overeenstemming. Welnu, zóó wij heb ben den hoofdfactor in handen, die het bijna zeker maakt, dat zulke muskieten, afstammelingen van een moeder, die het pure geconcentreerde vergift dezer besmettelijke ziekte heeft ingezogen, ook zelf nog een goede dosis van het meer verdunde gift in haar organen bezitten en dus op andere patiënten kunnen overdragen. Haar steek zal waarschijnlijk bij zulke patiënten een tamelijk ernstigen koortsaanval ten gevolge hebben.

Ook deze laatste zieken kunnen weer door andere muskieten gestoken worden, kan dus weer nieuwe giftstof ontnomen worden, en op anderen personen overgebracht. En denkt men nu datzelfde proces herhaald, ook der afstamming van zulke muskieten, dan zijn hier alle factoren *in optima forma* aanwe[illegible] nente goedaardige gele koorts (of in lichten graad) als hoogst waarschijnlijk of bijna zeker te veronderstellen. En dan zijn tevens alle condities aanwezig om de theorie van den Heer Gorsira te mogen aannemen, zonder vrees voor dwaling, zonder in conflict te komen met de medische wetenschap, dat we door de herhaalde steken van de gelekoortsmuskiet feitelijk op den langen duur immuun worden tegen de ziekte.

Doch van den anderen kant zijn we geneigd ons meer aan te sluiten bij Dr. Evertsz, die van meening was, dat er hier een groote opruiming moet gehouden worden onder het muskietenheer.

Volkomen onuitroeibaar zullen ze toch blijven, zoodat er altijd nog een bevredigend getal zal overschieten om het ons tamelijk lastig te maken en het werk der immunisatie te kunnen voortzetten.

Al zouden wij ook met deze artikelen de kwestie niet geheel hebben opgelost, wij zouden de moeite aan deze studie gewijd, reeds ruimschoots beloond achten, wanneer als resultaat werd bereikt, dat *„du choc des opinions jaillit la verité."*

Ingezonden.

Stroohoeden-vlechtnijverheid.

Aruba, den 25 November 1919.

Geachte Heer Redacteur,

Met belangstelling heb ik in uw nummer van ll. Zaterdag kennis genomen van het verslag van de Lezing van den Heer Mörzer Bruyns.

Zooals uw verslag 't aangeeft, werd de lezing door eene pauze van enkele minuten onderbroken. Het eerste gedeelte daarvan heb ik persoonlijk kunnen volgen, maar tot mijn leedwezen was ik verhinderd ook het tweede gedeelte bij te wonen; ik zou dan in de gelegenheid zijn geweest den spreker enkele vragen te stellen over het een en ander, dat hij *noodig en nuttig* vond dien avond in zijne lezing over den Landbouw ook ten opzichte van de Stroohoeden-nijverheid in het midden te brengen.

Doch, Mijnheer de Redacteur, wie had zoo iets kunnen verwachten, dat een deskundige in *Landbouw* aangelegenheden, in eene lezing over Landbouwzaken zich zoude gaan bemoeien met eene industrie,—die oordeelende naar de gegevens in bovenbedoeld verslag voorkomende,—hem, den landbouwdeskundige, ten eenenmale onbekend, en misschien gevolge daarvan, onbemind schijnt te zijn.

Heeft de vergadering niet het [illegible] om van den Heer Mörzer Bruyns, die Directeur is van een Cultuur-Maatschappij op St Eustatius, die Sisal verbouwt, eerder eene bespreking te verwachten over den aanplant van sisal op de zes eilanden der Kolonie Curaçao?

Het schijnt, dat deze Landbouwdeskundige met kennis van zaken aangaande den aanplant op St. Eustatius, genoemd heeft het stilzwijgen daarover te moeten bewaren

Tot hiertoe over den Landbouw, om niet te vervallen in dezelfde fout van den Heer Mörzer Bruyns.

Nu over de Stroohoeden-nijverheid.

Naar aanleiding van de bewering van den Heer Mörzer Bruyns, dat dat deze industrie luiheid in de hand werkt, zou ik de vraag wenschen te stellen of er in Nederland en overal elders ter wereld geen beroepen worden gevonden, die gemakkelijker, veel gemakkelijker, zelfs zijn te beoefenen dan andere en of men ze enkel daarom moet laten varen?

Het zal den Heer Mörzer Bruyns als *Landbouw*kundige toch niet onbekend kunnen zijn dat er onderdeelen bij het landbouwbedrijf zijn, die veel *minder* inspanning vereischen dan het hoedenvlechten, maar toch zeer noodzakelijk zijn

Ik zou den Heer Mörzer Bruyns willen vragen of hij het werk van de vrouwen bij het sisalbedrijf (bestaande alleen in het sorteeren, afknippen, enz van de vezels,) zooveel minder de luiheid in de hand werkend vindt dan bij het hoeden vlechten?

Is, naar de meening van den Heer Mörzer Bruyns wellicht het *erwten lezen* en *salade lezen* verkwikkelijker en minder luiheid bevorderend, dan het vlechten, zelfs bij het vlechten van een zeer groven Curaçaoschen hoed?

Tal van voorbeelden zoude ik hier kunnen aangeven ter vergelijking van den een met den anderen arbeid, doch wensch nu slechts een heel aardige en zeer winstgevende aan te halen, namelijk dit het vlechten van matten in Oost-Indië, dat slechts eene winst geeft van hoogstens 3 cent per mat, waarvan maar hoogstens 3 per dag kunnen gemaakt worden

Op grond van 't vorenstaande wordt ook de Hoeden-Industrie in de Kolonie Curaçao door mij noodzakelijk geacht, zoolang aan de bevolking geen ander middel van bestaan kan worden verschaft, dat hooger verdienste geeft. Niet alleen als hoofdbedrijf is deze industrie in de Kolonie in de gegeven omstandigheden onontbeerlijk, maar zij is ook zeer nuttig als bijbedrijf, daar zij de eenige is die zich daartoe leent en als zoodanig moet worden toegegeven, dat zij de luiheid eerder [illegible] dan in de hand werkt.

Het willen gebruiken van vrouwen bij de uitoefening van den landbouw, zooals door den heer Mörzer Bruyns beoogd, moet ik toeschrijven aan onbekendheid met de koloniale toestanden.

Een ieder weet, dat onze kolonie *geen landbouw*-kolonie is, nooit zal worden, en dat er in het geheel geen kans bestaat voor *intensieve* landbouw door de tegenwerking van klimaat, gebrek aan water en door gemis van kapitaal bij het meerendeel der planters.

En gesteld al dat te eeniger tijd de landbouw in de Kolonie op grooter schaal dan nu beoefend zal kunnen worden, dan zal het eerste gevolg daarvan zijn: terugkeer van het weggetrokken deel der mannelijke bevolking, waardoor vanzelf de reden vervalt, om de vrouwen te gebruiken bij den zwaren veldarbeid, waartoe zij zoowel lichamelijk ongeschikt zijn als door haar huishoudelijke bezigheden verhinderd worden.

Wanneer men tot het bezigen van vrouwen bij den landbouw overgaat, zal de emigratie, die in het geheel niet gewenscht is, zoolang er ter plaatse onvoldoende middelen van bestaan zijn, in de hand worden gewerkt en wellicht zelfs voorkomen worden, dat een deel der emigratie terugkomt.

Men zou dan, Mijnheer de Redacteur, van de Scylla in de Charibdis vervallen.

Ik ben het ten volle eens met den landbouwkundige, dat de verdiensten, die thans door de vlechtsters worden gemaakt, meer speciaal ten opzichte van de grove hoeden, gering zijn en niemand zou liever dan ik een eind aan dien toestand willen maken, maar het komt mij voor, dat eerst afgewacht dient te worden wat het advies zal wezen van den deskundige op coöperatief gebied, die spoedig in de Kolonie wordt verwacht.

U dankende voor de verleende plaats in Uw courant, verblijf ik,

Hoogachtend,

Uw. dw. dn.,

H. J. Cohen Henriquez.

Directeur v. d. Stroohoeden-Nijverheid

Berichten uit de Kolonie.

De Gouverneur op Aruba.

Het moet gezegd worden, dat de Gouverneur gedurende de dagen van zijn verblijf op Aruba, zijn tijd goed besteed heeft.

Heel beknopt laten wij hier de voornaamste punten van het program, dat afgewerkt werd, volgen.

Dinsdag 18 November kwam de *Zeeland* ten 4.30 's namiddags voor het eiland ten anker. Den nacht werd aan boord overnacht.

Woensdag 19 November. Ten half 9

WETENSWAARDIG ALLERLEI.

Een aangenaam middel tegen kinkhoest.

Dikwijls wordt aan kinkhoestpatiëntjes luchtsverandering voorgeschreven en meestel met zeer gunstige resultaten. In verband hiermede geeft het Engelsche medische tijdschrift „Lancet" eenige bijzonderheden omtrent 'n zeer origineele methode, die door dr. Challamel met zeer veel succes werd toegepast. Hij constateerde, dat een hooger graad der longoxydeering de beterschap doet intreden en meent nu een uitsteekend middel, gevonden te hebben in autotochtjes in de frische buitenlucht. Onder den invloed eener snelle beweging wordt waarschijnlijk de druk in de longen vermeerderd en de ventilatie in de luchtcellen vergroot. Men maakt eerst een tochtje van een half uur met gematigde snelheid, het kind moet beschermd worden tegen stof; op het weer behoeft niet gelet te worden (buitengewone regen uitgezonderd). Langzaam wordt de snelheid en de duur van de rit vergroot Na twee tochtjes werd reeds genezing geconstateerd. In geval van koorts, of indien het zeer jonge kinderen (beneden het jaar) betreft, verdient de methode echter geen aanbeveling.

Kleeren van papier.

Het idee om kleeren van papier te vervaardigen, is niet nieuw meer — wat is er nieuw onder de zon? Het komt uit China. In Mansjoerijë dragen de menschen geen Europeesche kleeding: hetzelfde Chineesche costuum 's zomers en 's winters; ze dragen echter met de kou een lang papieren onderkleed, dat telkens wordt vernieuwd, als het vuil is.

Het papier wordt van planten vervaardigd; het is vrij sterk, ondoordringbaar en heeft eigenschappen van geweven stoffen. Zoo is ook het papier der Japansche zakdoeken, die na gebruik weggeworpen worden, wat zeer hygiënisch is. Doch deze producten worden nog altijd door de Europeesche beschaving versmaad

Dat papier door zijn eigenschappen buitengewoon voor kleeding geschikt is, door dat het zulk een slechte warmtegeleider is en in zul ke mooie dunne lagen kan worden gefabriceerd, wist men al lang; van ouds deden de jagers papier in hun schoenen voor de koude en leggen sommige menschen papier op de borst.

Mr. Crabbe te Parijs, vervaardigde voor de automobilisten papieren onderkleeding, die zeer goed voldeed, doch het nadeel had zeer duur te zijn, waarom dassen, slobkousen, handschoenen enz. van dat papier ook geen ingang vonden.

Nu echter wordt er een papiersoort gemaakt van hennep. Om het ondoordringbaar te maken, ondergaat het een chemische behandeling met sneldrogende olie en vet; daarna wordt het antiseptisch gemaakt.

Men kan nu dat papier geregeld wasschen en het is zeer sterk.

Het vindt in Frankrijk hoe langer hoe meer ingang.

De diepte der Zee.

In de Parijsche Academie van Wetenschappen heeft Marby eenige mededeelingen gedaan omtrent het peilen der zee met behulp van klankgolven. Aan de oppervlakte van het water wordt daartoe een explosie veroorzaakt en geconstateerd wanneer de echo van den zeebodem teruggekaatst wordt. Daar men de snelheid der geluidsvoortplanting in het water kent (1400 meter per seconde), kan men de diepte berekenen uit den tijd, die verloopt tot het geluid weer aan de oppervlakte is. Dergelijke peilingen kunnen gedaan worden, zonder dat de vaart van het schip onderbroken wordt. De meting is bijna tot op één M. nauwkeurig en kan zelfs op de grootste diepte geschieden.

De geesels van Australië.

Ieder land heeft zijn eigen planten en dieren, met derzelver vijanden, die elkaar in evenwicht houden. Maar als men nu vreemde planten importeert, kan dat wel eens onverwachte en zeer ongewenschte gevolgen hebben. Zoo is het ook in Australië gegaan. De *Croix* bevat er een artikel over, dat zeer leerzaam is.

Vijftig of zestig jaar geleden werden eenige cactus-planten ingevoerd, vermoedelijk als sieraden voor een tuin.

En nu worden door de autoriteiten alarmkreten geslaakt en maatregelen beraamd, om de *Opuntia inermis*, zooals de Zondagsche naam der plant is, weer te verdrijven.

Bijna 100 000 vierkante kilometers zijn door deze plant veroverd, nog meer dan de geheele oppervlakte aan bebouwd land bedraagt.

En alleen in Queensland wordt 4000 vierkante K.M. land jaarlijks overwoekerd.

In Nieuw Zuid-Wales is een cactusfront van zes kilometer breed, dat elk jaar honderden meters vooruit schuift

Met bestrijdt de onweerstaanbare plant met rattekruid, maar dat kost veel geld.

En nu heeft men insecten ingevoerd uit Ceylon, een soort cochenille, maar die vermoordt alleen de minst gevaarlijke soort en niet de lastige *inermis*.

Men zoekt nu in Amerika naar een geschikten vijand.

Een andere geesel des lands, op dezelfde wijze ontstaan door invoer van een dier, dat er niet thuis hoorde, is de konijnenplaag.

Een halve eeuw geleden liet men enkele dezer lieve diertjes los en thans kosten ze jaarlijks millioenen door de schade, die ze aanrichten.

Men wil 't nu probeeren met roode mieren die in Zuid-Afrika zeer schadelijk voor konijnen bleken te zijn.

En schade is hier nut.

Wat trouwens meer gebeurt.

Een vergeten jubilé.

29 Juli was het honderd jaar geleden, dat de uitvinder van de naaimachine, Elias Howe, te Spencer in Massuchetts geboren werd. Hij was een eenvoudig arbeider bij een mecanicien, die zich meer speciaal bezig hield met te trachten een breimachine te construeeren. De kapitalist, die het geld voor deze proefnemingen verstrekte, zei eens half in scherts: „Waarom probeeren jullie niet eens een naaimachine te maken?" En sedert dien tijd was Howe voortdurend met dat denkbeeld vervuld. Vele jaren waren zijn pogingen tevergeefs, daar hij steeds meende, dat de beweging van de naaiende hand moest nagebootst worden. Maar op een weeffabriek kwam hij op het denkbeeld het spoeltje te gebruiken. Het eerste model (in hout) kwam in 1846 gereed, het had echter weinig succes in Amerika. Howe nam patent op zijn uitvinding en trachtte haar in Engeland aan den man te brengen, waar hij het slachtoffer werd van zekeren Thomas, die hem dwong zijn vinding aan hem te verpanden. In Amerika was zijn machine ook reeds nagebootst door Isaac Singer, waaraan de bekende naaimachines hun naam te danken hebben. Howe procedeerde echter met dezen Singer en het gelukt hem na vele moeilijkheden 't proces te winnen. Voortaan moest hem van iedere naaimachine een bepaalde som uitgekeerd worden. Howe had toen een jaarlijksch inkomen van 200 000 dollars en bij zijn dood in 1867 liet hij een vermogen na van 2.000.000 dollars.

Beton als plaveisel.

Enkele jaren geleden werd beton beschouwd als onbruikbaar voor den aanleg van harde wegen. De bezwaren namelijk, dat beton te hard was voor 't berijden met paarden, bij regenachtig weer te glad werd, en bij aanhoudende zonneschijn te verblindend voor de oogen, heeft men trachten te ondervangen, in Amerika heeft men proeven genomen met beton, bestaande uit een deel cement, 1½ deel zand, en 3 deelen kiezel, die volkomen geslaagd zijn. In de stad Michigan treft men hoofdzakelijk betonwegen aan. Zeer gemakkelijk schoon te houden, zijn ze uit hygienisch oogpunt sterk aan te bevelen, daar voorbij snellende autos en andere motorwagens geen stofwolken opjagen. Nog een voordeel is. dat deze wegen weinig onderhoudskosten vergen

Bij sterke temperatuurwisselingen echter ontstaan er dikwijls scheuren in het beton. Dit euvel wordt volkomen ondervangen door de scheuren met asphalt op te vullen. De wegen worden geplaveid met stukken beton van ongeveer 7 meter lengte. De dikte dezer betonplaten is echter afhankelijk van de breedte der straat en van de grootte van het verkeer. Druk begane wegen met zware wagens hebben een dikte afwisselend tusschen 10 en 20 cM.

Een duur ontbijt.

De *Chicago Tribune* deelt een en ander mede omtrent een kostbaar ontbijt, dat onlangs door een neger in de Beers-diamantmijnen genuttigd werd en dat een waarde tusschen f 250.000 en f 450.000 vertegenwoordigde. Het is een algemeen bekend feit, dat in de diamantmijnen van de Witwatersrand (Zuid-Afrika) door de negermijnwerkers ontzettend gestolen wordt, hoewel zij voor het verlaten der mijn goed gefouilleerd worden en zelfs hun wollig haar geïnspecteerd wordt. Zij slikken de steenen echter in en op deze wijze rekent men, dat jaarlijks voor een 12 millioen verloren gaat. Onlangs werd een neger, die van een zwak voor dergelijke zwaar op de maag liggende spijzen verdacht werd, met Röntgenstralen doorlicht en het bleek, dat zijn ontbijt bestaan had uit niet minder dan 21 diamanten, totaal 347 karaat, die op het oogenblik een waarde vertegenwoordigen tusschen 250,000 en 450,000 gulden. Dit hapje zal hem wel niet goed bekomen zijn.

uur weerklonken 13 saluutschoten van de kanonnen van de *Zeeland*. Ten 9 uur stapte de Gouverneur met de Heeren van het gevolg aan wal, ontvangen en verwelkomd door den Heer Gezaghebber en de beide Landraden; terwijl het muziekkorps onder de leiding der Eerw Fraters eenige stukken speelde

Dienzelfden morgen werd audientie verleend aan ambtenaren, geestelijkheid, fraters en ingezetenen.

Verder werd dien dag bezoek gebracht aan den Steiger en de Paardenbaai, werden verschillende bezwaren gehoord, ook verzoek tot uitdieping en verbetering en aanschaffen van motorloodsboot.

Ook werd de nieuwe verbouwing van de Openbare school bezichtigd alsmede het fort *Zoutman*, de politiewacht, Lichttoren, de Gouvernements–kantoren, de watertankies *Lindert* en *Paradénra*.

Donderdag 20 November. Bezoek aan de Noord met de Touwslagerij aldaar opgericht door Pastoor S. van de Pavert.

In het schoolgebouw was een kleine tentoonstelling gearrangeerd, met een zeer mooie collectie hipihaps en lataihoeden, een hoeveelheid daar gefabriceerd touw, muiltjes gemaakt van leer gelooid op de eigen leer looierij aldaar, met touwzooltjes, geheel en al dus inlandsch fabricaat. Verder waren er zelfs eigengemaakte kleer- en schoenborstels te zien.

Later werd ook de particuliere Waterleiding van den Heer Eman bezocht.

Vrijdag 21 November. Tocht naar de oude phosphaatontginning op *Cero Colorado*, aan de Oostpunt van het eiland Bezoek aan de Zusterschool van de parochie Sabaneta, waar de Gouverneur met gevolg feestelijk werd ontvangen met gezang en toespraak. Op den terugtocht werd *Balashi en het Tanki* bezocht.

Zaterdag 22 November. Tocht naar *Fontein*. Bezoek aan de nieuwe cocosaanplant. Tocht voortgezet naar *Bushiribana*.

Zondag 23 November. Bezoek aan het Zustershuis „Santa Maria" (*Sividivi*) het toekomstige hospitaal. 's Avonds receptie met bal op het gouvernementshuis.

Maandag 24 November. Weer bezoek aan de Noord. Daarna aan de parochie van Santa Cruz, aan Piedra plat. Na den middag in Oranjestad besprekingen met de ingezetenen en vergadering met de landraden.

Dinsdag 25 November. Conferentie waarin allerlei zaken over Onderwijs, Openbare Werken, Landbouw, Aloëcultuur en Veeteelt besproken werden.

Nog vergaten we melding te maken dat in de scholen van alle parochies door den Heer H. J. Cohen Henriquez een lezing werd gehouden over de Hoedenindustrie.

Overal natuurlijk werden door den Gouverneur de openbare en bijzondere scholen met een bezoek vereerd

Het is geheel die week een druk bezette dag voor de Heeren geweest. Elken morgen om half 8 reeds ging men op pad.

Woensdagmiddag 26 November vertrok de Gouverneur met gevolg aan boord van de „Zeeland" naar Bonaire.

Nog dienzelfden avond passeerde de boot voorbij onze haven.

St.-Thomascollege.

Bij het eindexamen van den handelscursus omvattend, de vakken:

Nederl. taal en correspondentie
Boekhouden
Handelsrekenen
Engelsche taal en correspondentie
Spaansche taal en correspondentie
Handelsaardrijkskunde
Machineschrijven

slaagden van de 8 deelnemers:

Ismaël I. Cardoze.
Edgar W. Dania.
Eddy Kroon.
Johan E. A. Laurens.
Angel Martijn.

Examen.

Den Heeren Contran Arends van Aruba. F. A. Labega en W. A. Conner van St. Martijn, die door den Heer D. Molenkamp, Chef van ons Draadloos Station, hun theoretische en practische opleiding ontvingen als Marconist, hebben Maandag 24 November voor de examen-commissie bestaande uit de Heeren C. W. Heringa, luitenant ter zee 2e. klas aan boord van H. Ms. *Zeeland* en D. Molenkamp proeven van hun bekwaamheid afgelegd en zijn schitterend geslaagd.

Deze drie jongelui zijn bestemd voor het binnenkort op te richten draadloos Station van St. Martijn. Zoowel aan den leider van den cursus als aan de drie geslaagde leerlingen onze gelukwenschen met het behaalde succès.

Nieuwe Dokters.

Met het SS. *Crynssen*, dat hier morgen binnen komt, zullen tevens twee jonge geneeskundigen uit Suriname aankomen nl. de Heeren Ellis en Fernandez, die bestemd zijn om hier de dokterspraktijk waar te nemen in de benedendistricten.

Dr. Oduber, die tot nu de praktijk aldaar waarnam wordt overgeplaatst naar het Oostdistrict en zal als standplaats het huis van St. Jansberg op Santa Rosa betrekken.

Bijzonder onderwijs.

Men maakt ons opmerkzaam dat het lijstje van actes der nieuwe zusters, de vorige week hier aangekomen, onnauwkeurig en bij lange niet compleet is. Daarom voegen wij het hier in zijn geheel in.

Soeur Florentine met hoofdakte en akte Engelsch en Fransch.

Sr. Firmine met hulpakte, akte handelskennis, diploma B voor stenographie, diploma voor machineschrijven, diploma voor kookkunst en voedingsleer.

Sr. Benedictine en Sr Monulpha, met hoofdakte fröbel en bewaarschool.

Sr. Hortulana en Sr. Adjuta, beiden studeerend voor de akte fröbel en bewaarschool.

Koloniale Postspaarbank.

Volgens achterstaande advertentie is er een verandering gebracht in sommige bepalingen van de Postspaarbank. Tot nu toe bedroeg de uit te keeren rente 2,40%.

Deze is nu verhoogd en zal voortaan 2,64% bedragen. Zelfs minimum inlagen van 0,25 zijn toegelaten.

Een nieuwe aansporing dus om veel van deze wijze van sparen gebruik te maken. Geen Spaarbank is zoo secuur als die van het Gouvernement. Bovendien bestaat er de bepaling, die een zeer groote geruststelling is. dat *alleen* de eigenaars van zulk een boekje of die door deze uitdrukkelijk gevolmachtigd is, gelden op dat boekje geplaatst, kan terugvorderen.

Een dief die zulk een boekje steelt of vindt, kan dus toch niet eigenmachtig dat bedrag innen.

Regen.

Door prachtige regens is ons eiland deze week gezegend. Het waren wel geen regens van bijzonder langen duur. Maar de regen viel telkens bijzonder hard. Vooral de mooie bui van gisterenmorgen is voor de regenbakken een flinke vangst geweest. In de buitendistricten was men deze week overal aan het planten. Moge de regentijd goed doorzetten en lang aanhouden, dan kan het voor de planters en de buitenmenschen een jaar worden, dat zij weer wat op krachten komen.

Officieele berichten.

De heer P. B. Gorsira JBz. is tijdelijk benoemd tot tweeden beambte en werkzaam gesteld ter administratie van financiën.

Aan den eersten kommies 2de klasse C. M. Nuboer is tot herstel van gezondheid verlof verleend tot eind December dj., waarna aan hem, wegens physieke ongeschiktheid tot het verrichten van kommiezendienst, eervol ontslag uit 's lands dienst wordt verleend.

Aan den havenmeester en loods op Curaçao C. B. Debrot is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

De fuseliers C. J. van Lee en G. J Verkuyl zijn tijdelijk bij de politie werkzaam gesteld als agent tweede klasse.

De leerling-seiners C. Arends, F, A. Labega en W. A. Conner zijn benoemd tot hulpseiners bij de draadlooze telegrafie in deze kolonie.

Aan Labega en Conner voornoemd is om gewichtige redenen een maand verlof verleend.

Aan den agent van politie tweede klasse alhier L. Posner is tot herstel van gezondheid zeven dagen verlof verleend.

Het Stoomschip Crynssen.

Het nieuwe stoomschip *Crynssen*, waarover kapitein P. Koningstein het bevel voert, en dat morgen hier voor de eerste maal binnen onze haven verwacht wordt, is het tweede van de trits, allen gebouwd volgens hetzelfde type, en die geheel in bouwwijze, grootte en verdere afmetingen met elkander overeenkomen. Het eerste stoomschip was de *Stuyvesant*, het tweede de *Crynssen*, het derde, dat het volgend jaar in de vaart komt, zal de *Van Renselaer* zijn.

Voor de technische beschrijving ook van deze boot kunnen wij dus verwijzen naar het nummer van den *Amigoe* van 12 April, waarin de *Stuyvesant* uitvoerig beschreven werd.

Misschien stellen onze lezers er eenig belang in te weten, wie de eigenlijke drager van dien naam was, naar wien dit schip genoemd is.

Gelijk de naam Stuyvesant voor al tijd verbonden is aan Curaçao, waarvan hij eens Gouverneur was, doch vooral aan Niew-Amsterdam, het tegenwoordige New-York, waar van hij de laatste Hollandsche Gouverneur was en als de eigenlijke stichter kan beschouwd worden, zoo is de naam van *Crynssen* meer speciaal aan de kolonie van Suriname verbonden.

Abraham Crijnssen, wiens naam ook wel als Krijnssen en Querijnsen geschreven wordt, (wij zagen zijn handteekening onder een stuk van Sep. 1688 aldus geschreven *Abraham Crynsen* (dus met één *S*) was een Zeeuw van geboorte. Hij had reeds bij vroegere krijgsbedrijven ter zee geducht van zich laten hooren, toen hem in December 1666 het bevel werd opgedragen over een Zeeuwsch eskader van 3 groote en eenige kleinere schepen, waarmede hij in Februari 1667 Suriname op de Engelschen veroverde, een buit van 400 000 fl naar Nederland zond en een bezetting op het fort Zeelandia achterliet. Van Suriname vertrok hij naar de eilanden Tobago en St Eustatius, die hij beiden weer opnieuw op de Engelschen veroverde. Nog in hetzelfde jaar leverde hij nog talrijke gevechten met de Engelschen bij Virginia en keerde in October 1667 naar Nederland terug, een grooten buit met zich mede voerend Tweejaren later ontmoeten wij hem weer in een zeegevecht met de Algerijnsche zeeroovers, doch daarna verdwijnt hij van het tooneel en wordt zijn naam niet meer genoemd.

Onze ontsmettingsdienst.

In ons nummer van de vorige week deelden wij onder het *Wetenschappelijk Allerlei* mede, dat te Amsterdam de ontsmetting van een woning door middel van blauwzuurgas had plaats gevonden.

Wat velen onzer lezers misschien niet zullen weten is, dat door onzen Openbaren Gezondheidsdienst reeds sedert 1916 met dezelfde chemische middelen woningen, schepen en zelfs pakhuizen, inhoudende voedingsmiddelen, bestemd om door den mensch genuttigd te worden, worden uitgerookt, ter verdelging van allerlei ongedierte. Dat daarbij door den Openbaren Gezondheidsdienst steeds met de meeste zorg gelet wordt, dat bij het uitrooken van pakhuizen met voedingsmiddelen, niet alleen het ongedierte gedood wordt, maar ook voor den mensch schadelijke bestanddeelen van het blauwzuurgas niet achterblijven, behoeft zeker geen betoog, zoodat wij hier in Curaçao zeker niet ten achter staan, misschien zelfs nog een stap verder zijn dan in de hoofdstad van het Moederland.

Toeristenboot.

Het reisseisoen voor de Amerikaansche toeristen is weer aangebroken. Ook de rondreizen langs de Antillen wordt weer op touw gezet. Enkele malen vóór den oorlog heeft ook ons eiland bezoek van deze vreemdelingen gehad. Wij herinneren ons nog goed o. a. de binnenkomst van de *New York City* met zijn 300 á 400 toeristen in 1911 in onze haven. Later werden er met het oog op de moeilijke invaart alhier voor dergelijke groote schepen zulke bezwaren gemaakt, dat Curaçao niet meer in den roûte werd opgenomen.

Doch die bezwaren bestaan toch *nu* niet meer, sinds de verbreeding en uitdieping van onze haven voltooid is, zoodat hier alle schepen, die het Panama kanaal kunnen bevaren, ook hier onbelemmerd kunnen binnenkomen. Des te meer verwonderde het ons dus een bericht uit New York te lezen, meldend dat de toeristenboot ***Megantic*** binnenkort drie reizen van New York uit zal ondernemen naar de West–Indië en de volgende havens zal aandoen: Habana, Santiago de Cuba, Kingston, La Guayra, Trinidad, Barbados Martinique, San Juan op Porto Rico en de Bermudas eilanden. Zooals men ziet, komt de boot wel in La Guayra, dus tamelijk dicht in de buurt, maar onze haven wordt overgeslagen. Zijn er dezen keer wel stappen gedaan, om Curaçao ook in de roûte opgenomen te krijgen? Het is te hopen, dat zoowel het Bestuur, als de Heeren Consuls, en de verschillende Stoomvaartlijnen de handen in een slaan om gedaan te krijgen dat die toeristenbooten voortaan geregeld ook onze mooie haven bezoeken

Wij bezitten hier zoo'n mooie Vereeniging, die zich als een der jongste onder de zusteren, tot nu steeds heel bescheiden op den achtergrond hield, de V. V. V. d. w z voor wie het niet weet de *Vereeniging tot bevordering van het Vreemdelingen-Verkeer*. Zou het niet eigenlijk geheel op den weg liggen van juist *deze* Vereeniging om hiertoe het initiatief te nemen? Het zou een mooi succès te boeken zijn in de nog weinig beschreven bladzijden der Annalen dezer Vereeniging.

Menschlievend hulpbetoon.

Bij K. B. 12 October is als blijk van goedkeuring en tevredenheid de bronzen eerepenning voor menschlievend hulpbetoon en loffelijk getuigschrift toegekend aan J. Callenfels sergeant-adelborst, wegens redding van een drenkeling uit het Schottegat. (Curaçao).

Merida.

De Heer J. J. Frigerio, afkomstig van Aruba, die van den Heer D. Molenkamp alhier zijn opleiding als Marconist ontving, slaagde Vrijdag voor 't examen als Marconist aan boord van de *Merida*, en ontving als zoodanig zijn aanstelling.

HUISVLIJT.

Het bestuur van de Vereeniging

HUISVLIJT

maakt bekend, dat er een verloting van huisvlijtartikelen zal plaats hebben. De trekking is bepaald op **5 December.**

400 loten --- 60 prijzen.

Loten à fl 1 per stuk, verkrijgbaar aan het Verkooplokaal en bij de Leden der Vereeniging.

Na 1 December zijn de prijzen dagelijks te bezichtigen in

HUISVLIJT.

HAVEN-NIEUWS
VAN 19 NOV. – 30 NOV.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Caracas	Hichborn	20	Pto Cabello	20	New York
Merida	Johanson	20	Maracaibo	24	La Guaira
Stavangeren	Lie	22	New York	28	New York
P d Satrustegui	Rodriguez	20	Pto Colombia	20	Pto Colombia
Maracaibo	Johnson	22	La Guairo	22	Maracaibo
Zeeland	Noornhoek Hegt	21	Aruba	28	Aruba
Merida	Johansen	26	La Guaira	27	Maracaibo
Philadelphia	Goodman	27	Pto Rico	27	La Guairo
Lommawijne		25	Haiti	26	Pto Cabello
M Sigogne		25	Maracaibo	26	Maracaibo
W H Tappen	Browne	26	Cuba	29	New York
Samson	Appel	26	Maracaibo	30	Maracaibo
Maracaibo	Johnson	27	Maracaibo	28	New York
Beranize	Elrjcho	26	Pto Cabello	28	Haiti
Ham Maerks	Nelson	27	Fuikbaai	27	Zweden
Vasla	Apold	27	La Guaira	27	Maracaibo
Philadelphia	Goodman	28	Pto Rico	28	La Guaira

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Fricia	19	Maracaibo	*Reina*	00	Barbados
Maria	20	Bonaire	*Estelle*	20	Bonaire
Florence Stream	20	Barbados	*Virginia*	20	La Vela
Lelia	20	Aruba	*Sirena*	21	Maracaibo
Maria Leoncita	20	Aruba	*Esperanza*	21	Maracaibo
TheEis	22	Maracaibo	*Lelia*	21	Bonaire
Pluma de Oro	28	La Vela	*Maria Leoncita*	22	Aruba
Electra	23	Barbadoe	*Fricia*	23	Maracaibo
Lelia	24	Bonaire	*Colambia*	24	Pto Colombia
Gloria	25	Maracaibo	*Lelia*	25	Aruba
Segunda Maria	26	Aruba	*Electra*	24	Maracaibo
Virginia	26	La Vela	*Wesley Abatt*	24	Aruba
Felicidad	27	Maracaibo	*Themis*	27	Maracaibo
Graciosa	27	Maracaibo	*Gloria*	28	Maracaibo
Carmen Josena	23	Pampatar	*Lelia*	28	Bonaire
Lelia	25	Aruba	*Pluma de Oro*	18	La Vela

Buitenland.

De Duitsche milliarden.

Markenkoers 10 tot 9 cts.

Aldus de laatste beursnoteering

Een cijfer zoo laag, als tot nu toe niet werd bereikt. Maar een cijfer bovendien, dat een beeld geeft van de totaal ontredderde Duitsche betalingsbalans.

Deze toestand brengt mee dat de Duitschland de benoodigde grondstoffen en levensmiddelen uit het buitenland geof moet betalen, waardoor zijn economisch opbouw des te moeilijker wordt.

En die opbouw is absoluut noodzakelijk, want zonder een flinke opvoering van zijn uitvoer is aan een grondig herstel van den financieelen toestand niet te denken.

In de Duitsche pers wordt dan ook openlijk erkend, dat zonder een radicaal ingrijpen een staatsbankroet voor de deur staat.

Vooral de enorme vlottende schuld baart groote zorg. Deze toch heeft al een stand van 76 milliard Mark bereikt en zal in de eerstvolgende maanden automatisch nog ettelijke milliarden stijgen.

Wat is nu het geval?

Wanneer thans de ondernemingsgeest weer ontwaakt, zullen door kooplieden en fabrikanten de in de milliarden loopende deposito's bij de banken en spaarkassen worden opgevorderd. Deze instellingen zullen op haar beurt bij het Rijk gaan aankloppen om al die papieren waarden omgezet te krijgen.

Zonder een geweldige geldleening zal de regeering deze zaak niet in het reine kunnen brengen. En zulk een leening komt feitelijk neer op nieuwe belastingheffing

Een paar cijfers zullen een en ander nader toelichten.

Vóór den oorlog bedroeg de totale schuldenlast van het Duitsche rijk vijf milliard mark; dit bedrag wist de regeering nog met geen twee milliard in evenwicht te houden.

Gedurende den oorlog werden de financieele eischen al zoo hoog, dat de jaarlijksche belastingen al een heel eind boven het cijfer der bovengenoemde schuld uitgingen. Thans komt daar nog jaarlijks 25 milliard mark bij, in welk reuzencijfer ook de directe belasting der afzonderlijke staten en gemeenten zijn inbegrepen. Daarentegen ontbreken nog de sommen voor oorlogsvergoeding.

Door belastingen van allerlei aard moeten die gaten worden gestopt. Tevens echter maakt zulk een enorme belasting het leven uiterst duur met het gevolg, concurrentie met het buitenland opnieuw moeilijker wordt.

Met vaste hand wil de regeering intusschen orde scheppen in de financieele kwestie. Daartoe heeft Erzberger een wetsvoorstel ingediend voor een eenmalige groote vermogensafgifte, het z.g. „noodoffer"

Nu dat noodoffer is een aderlating van je welste

Van 5000 mark af moet de eigenaar een deel van zijn vermogen afgeven, dat naar gelang van zijn kapitaal, loopt intusschen 10 en 60%.

In buitengewone tijden zijn buitengewone maatregelen noodig, denkt Erzberger.

En met deze belastingpomp rekent hij op een opbrengst van 50 à 60 milliard.

Maar dat krijgt de minister er bij lange na niet uit, zeggen financieele deskundigen. Bovendien becijfert men, dat ondanks het noodoffer enz. nog 11 milliard ongedekt blijven. En dat geweldig tekort moet worden goed gemaakt door de rijksinkomsten-belasting in verbinding met een kapitaalbelasting. Terwijl nu het belastingplichtig inkomen netto geschat wordt op 32 milliard mark, zou dit bedrag tot dekking van het bovengenoemd tekort van 12 milliard, met gemiddeld ongeveer 35 pCt. moeten belast worden.

Een belastingdruk die eenvoudig ondenkbaar is.

Men mag dan ook benieuwd zijn, hoe Erzberger het land uit den financieelen chaos zal weten te redden.

Waar de fiscus op alle mogelijke wijzen de zakken der staatsburgers beproeft leeg te halen, is het begrijpelijk, dat de regeering waakt voor een over de grenzen brengen van kapitaal.

In de zitting van de Nationale vergadering werd beraadslaagd over het wetsontwerp om doeltreffende maatregelen te nemen tegen het afvloeien van kapitaal naar het buitenland, waarbij rijksminister Erzberger zich nadrukkelijk vóór het plan van de afstempeling der bankbiljetten verklaarde. Het wetsontwerp werd in tweede en derde lezing met geringe meerderheid aangenomen.

In de wet is nog een nieuw paragraaf opgenomen, welke van buitengewoon verre strekking is. Zij machtigt den rijksminister van Financiën tot algeheele inbeslagneming van verborgen of gevluchte vermogens, de intrekking van de in omloop zijnde bankbiljetten en leeningsbiljetten, om een omwisseling te doen plaats hebben. Overtredingen worden met geldboeten of gevangenisstraf of met verbeurd verklaren van het verborgen vermogen ten bate van het rijk bestraft.

In Duitschland.

De bekende bestrijder der zedeloosheid, Dr. C. Ude hoogleeraar a d Universiteit te Graz (Oostenrijk), werd op 4 Sept. j.l. te Hamburg, waar hij in gezelschap van den Middernachtzendeling Adolf Muller een nachtrondgang hield, door de politie, gevangen genomen. De reden, door de politie opgegeven, was, dat hij door het houden van een toespraak een volksoploop veroorzaakte en het verkeer stremde

Dr. Ude richt nu in een open brief aan de zedenpolitie en aan de overheid in de landen, die de reglementeering nog kennen het verwijt, dat die politie en die overheid medeplichtig zijn aan de vele onzedelijkheid in de door haar gesanctioneerde huizen.

Hij richt zich aan het slot van zijn brief uitdrukkelijk tot het Duitsche volk en doet een beroep op de Nationale Vergadering, dat zij eene sinds lang uitgestelde eereschuld zal inlossen en dat zij met een verpletterende meerderheid de afschaffing der bordeelen en der reglementeering eischen.

Moge zijn actie succes hebben, dan ware het gevangen nemen van dezen dapperen priester nog een geluk te noemen

Frankrijk.

De rede door den Franschen premier in de Senaatszitting gehouden even voor men met op één na algemeene stemmen besloot het vredesverdrag met Duitschland goed te keuren, wordt in de Fransche bladen druk besproken.

De „Temps" noemt het een rede, die zich niet laat resumeeren, zoo vol is zij van verschilende gedachten. Twee uur lang is de premier zonder 'n oogenblik te rusten aan het woord geweest, herhaaldelijk onderbroken door de toejuigingen der senaatsleden.

Nu eens was hij ernstig, wanneer het er om ging de artikelen van het vredesverdrag te verdedigen, dan weer was hij bijtend fel ironisch, wanneer hij zich weerde tegen persoonlijke critiek. Aan het slot van zijn redevoering werd hem door den gehelen senaat een geestdriftige ovatie bereidt, terwijl tot het „afficheeren" van zijn redevoering werd besloten.

In het bijzonder legde hij n l. den nadruk op den plicht, dien de gehuwden tegenover de gemeenschap hebben, ten aanzien van het geboortenvraagstuk.

In het vredesverdrag komt geen bepaling voor, zoo zeide Clemenceau, dat Frankrijk zich verplicht om veel kinderen te hebben. Het zou echter de eerste bepaling zijn, die er in moest voorkomen. Indien Frankrijk geen talrijke families meer wenscht te hebben, dan moogt hij denkbeeldige verdragen maken, zooveel gij wilt, en aan Duitschland alle kanonnen ontnemen, die gij wenscht, maar dan is Frankrijk verloren.

Ons laag geboorte-cijfer is geen groot geluk. Het is een bewijs van lafheid, van verzaking aan een last, die noodzakelijk is.

Keizer Augustus heeft wetten gemaakt om de Romeinen te noodzaken grootere gezinnen te hebben. Hij is niet geslaagd en gij weet wat er van het oude Rome geworden is.

Er zullen binnenkort verkiezingen in Frankrijk zijn, zoo besloot Clemenceau. Ik smeek den candidaten om gezamenlijk te trachten middelen te vinden om bij het Fransche volk het denkbeeld ingang te doen vinden, dat de groote gezinnen noodzakelijk zijn.

Zou het Fransche volk deze dringende oproep verstaan?

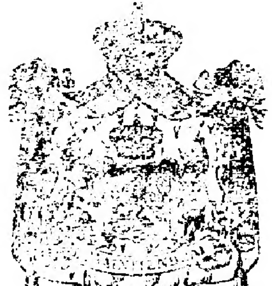
......En er naar handelen?

Photographische Inrichting.

Soublette et Fils,

HOFPHOTOGRAFEN

VAN

H. M. de Koningin der Nederlanden

BEKROOND

te Amsterdam 1883

„ Antwerpen 1885,

Chicago 1893, en

„ Curaçao Eerste Prijs Eeremedaille, 1904.

„ Brussel, 1910

Curaçao, Waterkant, Otrabanda

En Materias de Salud.

En materias de salud la prudencia a c o n s e j a n o hacer experimentos con medicinas inferiores. Ahora como consecuencia de la guerra cuesta algo más la famosa *Emulsión de Scott,* pero en medicinas lo barato es caro y más vale pagar lo que cuesta el famoso producto del hombre con el bacalao a cuestas, que arriesgar nuestra salud y la de nuestros familiares. 4

Koloniale Postspaarbank.

Rentevergoeding met ingang van 1 Januari 1920 bepaald op **2,64** %

Voordeelen :

1o. minimum inlage 25 cent.

2o. volledige waarborg door de Kolonie.

3o. uitbetaling alleen aan rechthebbenden of gevolmachtigden. 5—1

BIJEENKOMST VAN PLANTERS.

Namens den Heer Gouverneur heeft ondergeteekende de eer de grondbezitters in het 4e en 5e district uit te noodigen Woensdag, 3 December e. k., des morgens te 10 ure, in de vergaderzaal van den Kolonialen Raad alhier bijeen te komen, om de belangen van het landbouwbedrijf en de veeteelt te bespreken in verband met mogelijken Gouvernementssteun.

Curaçao, den 26n November 1919.

A. G. STATIUS MULLER.

Veranderbare Dotale Polissen.

De **Veranderbare Dotale Polissen** van de Colombiaansche Mutualiteits-Maatschappij omvat al de verbeteringen van het hedendaagsche assurantie-wezen, in tijdperken van 10, 15, 20, 30 en 35 jaar, volgens onderstaand voorbeeld van iemand, die zich op 30 jarigen leeftijd eerst verzekerde bij dotale polis van 25 jaar voor eene som van $ 5000.—, zijnde de jaarlijksche, door hem te betalen premie $ 222.40.

Mocht de verzekerde vóór het 18e jaar, nadat de polis hem is verleend komen te sterven, dan zal de familie of zullen de in het stuk aangewezen rechtverkrijgenden het verzekerde bedrag van $ 5000.— in gereed geld ontvangen. doch indien het overlijden van den verzekerde plaats heeft in het 18e jaar of later. dan zullen de ontvangsten aldus zijn :

18e jaar	$ 5443.60
19e „	„ 5962.30
20e „	„ 6511.95
21e „	„ 7096.20
22e „	„ 7715. —
23e „	„ 8372. —
24e „	„ 9667.25
25e „	„ 9802.50

Aangezien de accumulaties berekend worden tegen een samengestelden interest, hooger dan speciaal andere buitenlandshe verzekeringsmaatschappijen waarborgen, beveelt men hun aan, die voordeelige zaken wenschen te doen, een over dit polis-stelsel handelend prospectus te vragen ten kantore van de Mutualiteits-Bank, Agentschap van Curaçao.

Curaçao, 11 October 1919.

MUTUALITEITS-BANK.

AGENTSCHAP VAN CURAÇAO,

door de MUTUALITEITS-BANK te Bucaramanga, Colombia, op dit eiland opgericht

Maatschappelijk kapitaal $ 500,000 Goud.

Het belast zich met :

a. den aan- en verkoop van wissels ;

b, incasseeringen bij opdracht ;

c. commissie-handel in 't algemeen ;

d. de vertegenwoordiging van buitenlandsche handelshuizen ;

e. de ontvangst en afzending van scheepsladingen.

Dit Agentschap, dat correspondenten heeft in de voornaamste steden van het Buitenland, waar er Banken zijn, neemt gelden a deposito in **Guldens, Pndn. Sterling, Peseta's** of **Francs** voor den termijn van niet minder dan een jaar, met voorafgaand advies van eene maand, een jaarlijkschen interest van **8** pCt. toekennend.

Aangezien de directeur van dit Agentschap, de heer J. P. G. ECKER, terzelfdertijd gevolmachtigde-generaal van de Colombiaansche Mutualiteits-Maatschappij **Todos Para Todos** en van de Mutualiteits-Hypotheekbank van Bucaramanga, Colombia, is, die elk een kapitaal van $ **500,000 Goud** heeft, vertegenwoordigt het ook die twee ondernemingen, zich dientengevolge eveneens belastend met de verrichtingen, die ten deele hare voornaamste zaken onderscheidenlijk uitmaken, nl :

f. de aanneming van verzekeringen op het leven, en

g. den verkoop van effecten.

9—26 Curaçao, 1 October 1919.